

**Et Rimbrev fra
Markgrevinde Christine Sophie af Brandenburg-Culmbach.**

Ved **H. C. Roede.**

Dette Brev findes i Overkrigssekretær Poul Vendelbo Løvenørns og Hustrus Privatarkiv (i Rigsarkivet). Brevskriverinden er Statholder i Slesvig-Holsten, Frederik Ernst, Markgreve af Brandenburg-Culmbachs Gemalinde, Datter af Hertug Ernst Ferdinand af Brunsvig-Bevern, og født 22. Jan. 1717, gift 26. Dec. 1731 og død 26. Mts. 1779.

Adressaten kan ikke, som man skulde formode, være General Løvenørns Hustru, Ingeborg, f. Vinding, som alt dengang var død¹⁾, men da General Henrik Scholten, f. 3. Nov. 1677, død 31. Juli 1750, paa den Tid, Brevet er dateret, er den eneste tjenstgørende General i Rendsborg — og som Brevet viser, gaar Brevskriverinden jo ud fra, at Veninden bor her —, maa det være hans Frue, Louise S., født Brockdorff, Datter af Hofjægermester, Gerhard B. til Østedgaard og født 1700, død 11. Nov. 1744, Brevet er stilet til.

»Holst« og »Watzdorf« er aabenbart Damer, ansatte i Markgrevindens Tjeneste; den i Brevet omtalte »Schack« formentlig Otto Diderich S., f. 1710, »Hans Schack« vel hans Søn, dengang 4—5 Aar gammel.

P. Løvenørn havde i 1731 købt Bregentved.

Hochwohlgebohrne vielgeehrtete Liebe Frau Generalin.

Gar ungeru habe ich mit letzter post vernommen
 Dasz du vor einger zeit dasz fieber hast bekommen
 Ich kom desz vegen auch durch dieses Dich zu fragen
 Ob noch dasz fieber nicht aufgehoret Dich zu plagen
 Ich vüensch von hertzens Grund es mög vorüber seyn
 Dasz Du volckommen vohl befreyt seyst, aller pein.
 Ich bin Gotlob gesund dasz hoffen macht es voll
 Dasz ich die Herschaft nun in kurtzen sehen soll.
 Dir ist vohl schon beckandt, dasz vir nach Dennmarc reisen,
 Und unsz in Monaht May bey hofe sollen veisen.

¹⁾ Udtaget af Kirkebogen for Københavns Holmens Kirke (i Rigsark.) har som Begravelsesdag 3. Febr. 1734; dette er imidlertid kun en foreløbig Bisættelse; den endelige Begravelse finder Sted den 25. Aug. 1738 som Udtaget af Københavns Frue Kirkebog (sammesteds) viser.

Gotlob ich gehe mit, brauch nicht zurück zu bleiben
 Nichts als der Tod kont mich dieszmahl zurücke treiben,
 Ich hoff ich verde mich dabey auch vohl befinden
 Wan wir die Wege nur nicht alzu schlimm vorfinden
 Ich meyn wir reisen vohl, von hier den 2ten May
 Und dasz dan die Revue auch gegen desz vorbey.
 Ich verd wen Du's erlaubst, zu dir nach Rensburg kommen
 Wen dort die Guarnison, wird Munsternd vorgenommen.
 Ohnmöglich könnte ich ausz diesen Gräntzen gehen,
 Ich musz zum wenigsten dich erst noch einmahl sehen.
 Graff Schack kam gestern hier mit sechs gar steifen Pferden
 Ein als brodirtes Kleid macht ihm gar viel beschwerden.
 Der veisze band var neu, die Haare vohl fresirt
 Der Degen grad hinaus, als ihm ein Bürger führt.
 Ich must ihm, wie er kam, fast ins Gesichte lachen,
 Mir fielen vieder ein die vunderbahren Sachen
 Die du vor inger zeit mir hast von ihm erzehlt
 Wie er, die Frau, den Mops, und auch Hans Schack gequählt
 H o l s t sah ihm an und sagt, er siehet ausz gantz vild
 Gevisz der liebe Gott hatt ihm in zorn gebildet.
 Viel neues veisz ich nicht, wir leben immer so
 In Einsahnkeit vergnügt, und sind dabey auch froh.
 Die W a t z d o r f f vird von hier am Mittevochen gehen
 Man kan gevisz ihr Leid nicht sonder Wehmuht sehen,
 Sie sagt mir tausend mahl, viel lieber vār ich todt
 Den dasz ich so veg soll, ist mir veit gröszer Noht.
 Man kan an ihre Pein gewisz nichts mehr vergleichen
 Ihr veinen machet mir mein Herze oft erveichen.
 Ich höre niemahls sie, so höchstbetrübt sich klagen
 Dasz nicht die thränen mir, auch ausz den Augen ragen.
 Mein Zeitvertreib ist jetzt dasz ich denck auff die Sachen
 Die ich zu meiner Reisz' mir noch soll laszen machen.
 Deszvegen kömt auch viel von Hamburg, dasz ich seh
 Und veil meist alles hübsch, so thut die wahl mir weh.
 Der Margraff schenckte mir ein Gelb und Silber stück
 Das gantz von neuen goût, dabey auch magnific.
 Ich selber habe auch noch einige genommen,
 Die erstlich dieses Jahr sind ausz Paris geckommen.
 Ich volle gar zu gern van wir zurücke reisen
 Das uns der Leuenørn seyn Brendwit wolte weisen,
 Ich fürchte Er vird vohl, ja junge Latzen sagen
 Soll mit der Markgräfin ich mich auff Brendwit slagen.
 Doch nein ich schmeichle mir, Er sey mein guter freund
 Und dasz so wie Er spricht, das hertze es auch meynt.

Der Margraff grüset dich und ich den General.
 Mein Hertz verändert sich vor dir in keinen fall
 Es soll mit freundschaft dir alzeit ergeben bleiben
 Ich werde bisz im Tod mich gantz aufrichtig schreiben.

Gottorff, d. 10. Aprill 1739.

Ewr. Hochwhl
 Dinstvilligst ergebne Dienerin und aufrichte
 beständige freundin
Christine Sophie Mr Brandenbg.

Højvelbaarne højtærede kære Fru Generalinde!

Med sidste Post der til min store Sorg er naaet
 Et Budskab til mig om, at Feber du har faaet,
 Det Grunden er, hvorfor jeg dette Brev har sendt
 For at forhøre, om ej Feberen er endt.
 Oprigtigt ønsker jeg, at helt den er forbi,
 Og Du fuldkommen rask, for hver en Smerte fri.
 Jeg selv er, Gudskelov! helt sund og frisk; maaske
 Fordi jeg har det Haab, mit Herskab snart at se;
 Du ved vel alt, at vi en Rejse har i Sinde
 Til Danmark og i Maj ved Hoffet os indfinde?
 Thi nu jeg, Gudskelov! maa med derover drage;
 Kun Døden denne Gang skal holde mig tilbage.
 Jeg haaber nok, jeg skal mig finde vel tilrette,
 Naar Vejene blot ej sig vise altfor slette.
 Jeg tænker vi herfra den anden Maj kan drage,
 Til den Tid vil Revuen Ende sagtens tage.
 Jeg kommer til Dig da i Rendsborg, hvis det passer,
 Mens Byens Garnison faar monstret sine Masser.
 Ej disse Grænser jeg kan atter overskride,
 Medmindre jeg faar Lov at dvæle ved din Side.
 Grev S c h a c k var her igaar med sex helt stive Krikker;
 Den udstafferte Dragt ham gjorde mindre sikker;
 Det hvide Baand var nyt, og Haaret vel frisert,
 Men Kaarden, som hos Byfolk, stritted som en Stjert.
 Da frem han tren, jeg knapt mig kunde dy for Latter;
 De kostelige Ting stod for mit Minde atter,
 Som Du mig har fortalt, om hvordan han husered
 Og fælt sin Viv, sin Mops, ja selv H a n s S c h a c k traktered.
 »Den Mand er jo helt vild«, sa' H o l s t, der var tilstede.
 Tilvisse! Herren har ham skabt udi sin Vrede!
 Vi leve ene her, af nyt kun lidt jeg ved,
 Og Tiden for os gaar i rolig Munterhed.
 Med W a t z d o r f s Ophold her paa Onsdag det har Ende,
 Ej uden Venod man kan se paa den Elende.
 Hun siger tidt: »o gid jeg hellere var død,
 End skulle bort herfra, thi det er større Nød!«
 Ej noget lignes kan med hendes store Smærte,
 Og med sin Graad helt tidt hun blodgjort har mit Hjærte.
 Ej se jeg kan, hvordan i Kvaler hun sig ømmer,
 Før Graaden ogsaa mig fra begge Øjne strømmer.

Min Tidsfordriv er nu at tænke paa de Sager,
 Jeg end skal have købt, før jeg paa Rejse drager.
 Fra Hamborg har man da en Mængde Ting sendt hid,
 Det meste er saa smukt, at Valget kræver Tid.
 Et Stykke (gult med Sølv) af sidste Mode lod
 Markgreven selv mig faa, helt magnifikt det stod.
 Jeg selv har nogle valgt, som i den sidste Tid
 Direkte fra Paris er blevne sendte hid.
 Gid Løvenørn, naar vi fra Hoffet hjemad vende,
 Saa venlig var, sit Brendwit os at lade kende.
 Jeg frygter for, at han og unge Sprader spaa:
 »Nu med Grevinden vi paa Brendwit vil os slaal!
 Dog nej, min gode Ven han er, det vist jeg tror,
 Og giver Udtryk kun, hvad i hans Hjærte bor.
 Markgreven hilser Dig, og Generalen jeg.
 Mit Hjærte, hvad end sker, skal ej forandre sig;
 I Venskab vil mod Dig det stedse tro forblive.
 Jeg vil til Døden mig oprigtigt underskrive

Gottorp, d. 10. April 1739.

Eders Højvelbaarenheds
 tjenstvilligst hengivne Tjenerinde og oprigtige
 bestandige Veninde

Christine Sophie Mark-Brandenburg.

Anmærkning af Redaktionen.

I den vistnok saa godt som ukendte: »Chronik des Kirchspiels Hohenaspe mit Drage, Ottenbüttel, Aspe, Friedrichsruhe und Christinenthal«, udgivet i 1895 af daværende Sognepræst i Hohenaspe H. Hansen, gives et saare tørt, men vistnok ret nøjagtigt Billede af den Hofholdning, som Markgreven og Markgrevinden jorte paa Friedrichsruhe, et tidligere Rantzau'sk Gods, hvor Kong Christian VI umiddelbart efter sin Regeringstiltrædelse lod bygge et prægtigt Palais til sin Svoger Markgreven, hvem han gjorde til Statholder i Slesvig og Holsten (se Danske Witruvius 2. 255). — Her nævnes bl. Hofdamerne en Friederika Henriette von Watzdorff, som utvivlsomt er identisk med den i Rimbrevet omtalte »Watzdorff«. Jeg er tilbøjelig til at antage, at »Holst« er den i Slesvig boende Majorinde Anna Cathrine v. Holstein eller hendes Mand, der stod paa Omgangsfod med det markgrevelige Par.
